

Ermenek Tahtacıları

Bayram POLAT*

Abstract

Takhtadjys of Ermenek: *The Takhtadjys attract attention as the lower group of the Alaouite at society of Turks. The people live at the Ermenek whose the Religious folklore and belief of the common people were tackled. In this respect, Religious application at social Takhtadjys and belief of the common(the birth, the sunned, the marriage, the death) had taken and investigated as objectively and descriptive and was related to the traditional religion of Turk. Belief of the common people at the Ermenek based on the traditional religion of Turk and the most of the origin of this belief is lived with different motifs today. However Takhtadjys of Ermeneks application, understanding and looking to the basic of worship and belief of Islam different from Sunni Turk, from the point of view belief of the common resemble to another groups of Turk.*

Giriş

Binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan Türk milleti engin tarihi boyunca, zaman zaman kendi inançları olan ‘‘Geleneksel Türk Dini’’ inancının yanı sıra, çeşitli dinleri de benimsemiştir. Türklerin benimsediği en son ve en mkemmел din ise ‘‘İslam Dini’’dir. Türkler bu dini yalnızca kabul etmekle kalmamış, İslam’a büyük hizmetlerde bulunmuş, İslam’ı kendi milli kimliğinin ayrılmaz bir parçası haline getirmiş ve aynı zamanda büyük bir Türk-İslam medeniyeti ortaya çıkarmıştır.

Bazı Türk boyları İslam’ı kabul ederken, coğrafyanın da etkisinde kalarak kendilerini İslam dünyasında meydana gelen siyasi ve dini tartışmaların ortasında bulmuştur. Bunun neticesinde Ehl-i Sünnet inancı yanında çeşitli Alevi Türk toplulukları da ortaya çıkmıştır. Bu topluluklar çeşitli yönleriyle Sünni toplumdan farklılık arz etseler de, Geleneksel Türk

* Dr., Ankara . Sosyal Bilimler Enstitüsü.

dininden kaynaklanan halk inanışlarını Türk toplumunun ana kitlesi ile paylaşmaktadırlar. Paylaşılan ortak inanç öğelerini gösterebilmek için "Ermenek Tahtacıları"nın incelemenin Türk kültürüne küçük de olsa bir katkı sağlayacağını umut ediyoruz.

Araştırmanın konusu, Karaman ili Ermenek ilçesinde yaşayan bir Alevi topluluğu olan Tahtacıların dini folklorudur. Hz. Muhammed (S.A.V)'in vefatından sonraki dönemlerde, tarihi seyir içerisinde İslam dini, özde aynı olmasına rağmen bazı teferruatlar farklı biçimde anlaşılabilir yorumlanmış ve bu yoruma bağlı olarak insanlar tarafından yaşanmaya çalışılmıştır. Bunun sonucunda çeşitli İslam anlayışları ortaya çıkmıştır. Bu anlayışların bir kısmı siyasi sebeplerden, bir kısmı ise dini sebeplerden kaynaklanmıştır.¹ Bu İslam anlayışlarından birisi Şii İslam anlayışıdır.

Türklerin İslamlaşma süreci VII. yüzyıldan başlamaktadır. X. yüzyıl ile birlikte Türklerin büyük bir çoğunluğunun akın akın İslam dinine girdiği görülmektedir.² Türkler Müslüman olmaları ile birlikte, İslam dinini çeşitli şekillerde yorumlayan mezheplerle ve tasavvufi akımlarla karşılaşmışlardır. Türklerin İslamlaşma sürecinde tasavvufi akımların büyük rolü olduğu, çeşitli coğrafyada ve tarihi dönemlerde şia anlayışından etkilendiği bilinmektedir. Bu etkilenmenin bir sonucu olarak Türkler arasında Alevilik-Bektaşilik ortaya çıkmıştır. Biz bu çalışmada, Türk Alevi-Bektaşî toplumunun bir alt grubu olan Tahtacıların dini folklorunu, Ermenek'teki Tahtacılar örneğinde incelemeye gayret edeceğiz. Bu bağlamda kısaca Tahtacıların tarihçesine değindikten sonra, Ermenek'teki Tahtacıların inanç, ibadet ve halk inanışlarını ortaya koymaya çalışacağız. Etnik olarak Türk olan Ermenek'teki Tahtacılar incelendiğinde onların sosyo-kültürel açıdan ana kitleden hiçbir farkının olmadığı görülecektir. Bu çerçevede çok fazla gündeme getirilmemiş ve üzerinde inceleme yapılmamış olan bir Tahtacı grubunun dini ve kültürel özelliklerinin incelenmesi Türk halk kültürüne katkı sağlayacaktır.

Araştırmada deskriptif (nitelendirici) bir yöntem izlenmiştir. Ayrıca bu toplumun bizzat içine girilerek gözlem metodu kullanılmış ve toplumun ileri gelenleri ile yüz yüze görüşülmüş, bazı sorular sorulmuş ve onlardan bu soruları cevaplamaları istenmiştir. Verilen cevaplar olduğu gibi not alınmış ve daha sonra değerlendirilmiştir. Soru-cevap yöntemin-

¹ Yaşar Kutluay, *İslam ve Yahudi Mezhepleri*, Ankara, 1965, s. 50.

² Bkz. Ünver Günay - Harun Güngör, *Türk Din Tarihi*, Kayseri, 1998, s. 221-222; Erdoğan Mercil, *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, Ankara, 1991, s. 1-3.

de Ermenek Tahtacılarının dedesi olduğunu ifade eden ve altmış beş yaşlarında olan Ahmet Ertarkın, altmış yaşlarındaki eşi Hatice Ertarkın ve kırk beş yaşındaki Ayşe Kaya ile görüşmeler yapılmıştır.

Tahtacıların Tarihçesi

Tahtacılar dini anlama, yorumlama ve yaşama bakımından Aleviliğin bir alt grubudur. Bundan dolayı Alevilik hakkında genel bir bilgi verilmesi Tahtacıların doğru anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Arapça'da Alevi kelimesi; "Ali'ye mensup, Ali'ye ait" anlamına gelmektedir. Bu kavram İslam mezhepleri tarihinde ise; "Ali'yi sevmek ve her hususta ona tabi olmak" manasında kullanılmaktadır. Bu sebeple, Ali'yi seven ve ona tabi olan herkese Alevi denilmektedir.³ Ayrıca sözlük anlamının dışında Alevi tabiri, Hz. Ali'yi en üstün sahabe olarak gören ve onun Hz. Peygamber'den sonra Allah'ın ve Peygamber'in tayini ile halife olması gerektiğini kabul eden Şia ile eş anlamlı olarak da kullanılmaktadır. Hz. Ali'nin soyunun adına yapılan fırkalaşma hareketinin siyasi temsilciliğini üstlenmiş olan gruplar içinde Alevi kavramının kullanıldığı bilinmektedir. Ancak Türk Aleviliği kendine özgü kültürel bazı yönleriyle çeşitli Şia gruplarından ayrılmaktadır.⁴

Tamamen Ehl-i Beyt ve Hz. Ali sevgisine dayanan Türk Aleviliği, siyasi bir hareket ve siyasi bir kimlik taşıyan Şia'nın aksine, köken olarak Türklerin İslamiyet'i kabul ettikleri dönemin siyasi, dini ve kültürel özelliklerine dayanmaktadır. Aleviliği, Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya göçleri esnasında geçtikleri güzergahların ve coğrafyanın kültürlerinden etkilenmiş olmasına rağmen, özü itibari ile İslam öncesi "Geleneksel Türk dini"⁵ olan inancının bazı özelliklerinin İslami motiflerle yaşatılmasından ibaret olduğu belirtilmektedir.⁶

Alevilik halk arasında ve yazılı kaynaklarda Bektaşilik, Kızılbaşlık, Rafizilik, Tahtacılık vb. gibi çeşitli isimlerle anıla gelmiş, yapı itibarıyla,

³ Ethem Ruhi Fiğlalı, *Çağımızda İtikâdî İslam Mezhepleri*, İstanbul, 1993, s. 232; Ethem Ruhi Fiğlalı, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilik*, İstanbul, 1994, s. 7; Gülağ Öz, *İslamiyet-Türkler-Alevilik, Bindörtüyük Yıllık Muhalefet*, İstanbul, 1995, s. 154.

⁴ Fiğlalı, *Çağımızda İtikâdî İslam Mezhepleri*, s. 233; Fiğlalı, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilik*, s. 7-8.

⁵ Eski Türk dini hakkında bkz. Harun Güngör, "Eski Türk Dininin İsimlendirilmesi Üzerine", *Prof. Günay Tümer Armağanı*, Ankara, 1996, s. 34-39; Harun Güngör, *Türk Bodun Bilimi*, Kayseri, 1998, s. 19-25.

⁶ Fiğlalı, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilik*, s. 10-11.

tarikât ve mezhep özellikleri iç içe girerek karışık bir hal almıştır. Bundan dolayı Aleviliği; Alevi tarikâtlar ve Alevi mezhepler gibi alt başlıklarda ayırt etmeden Karaman ili Ermenek ilçesindeki Aleviler için kullanılan alt gruplardan biri olan Tahtacıları ele alarak Tahtacıların inanç, ibadet ve halk inanışları hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

Tahtacı, Anadolu'nun çeşitli yörelerinde yaşayan Alevi-Türkmen topluluğa verilen isimdir. Tahtacıların Moğolların bütün Türkistan coğrafyasında başlatmış olduğu istila hareketleri esnasında Türkistan'dan Anadolu'ya göç eden Ağaçeriler'in devamı olduğu bilinmektedir.⁷ Bu grup geçmişte olduğu gibi günümüzde de "Ağaçeri" diye adlandırılmaktadır. Ağaç-eri adının; Oğuz, Kıpçak ve Uygur Türklerinin çeşitli oymaklarına bağlı gruplardan meydana gelen insan kümelerine verilen genel bir isim olduğu belirtilmektedir.⁸ Tarihi seyir içerisinde, genelde ormanlık bölgelerde geçimlerini ağaç işleri ile uğraşarak sağlayan, Anadolu'nun güneyinde ve Akdeniz'e bakan yamaçlarda, Torosların eteklerinde ve Ege Bölgesi'nde varlıklarını sürdüren bu topluluk, Kahramanmaraş, Adana, İçel, Antalya, Muğla, Denizli, Aydın, İzmir, Burdur, Balıkesir, Manisa, Isparta, Çanakkale ve Karaman illerinin ormanlık bölgelerinde yaşamaktadır.⁹

Tahtacılar inanç ve ibadet olarak incelendiğinde, Alevi olmalarına rağmen, Hacı Bektaş tekkesine değil de pir evlerine bağlı oldukları için diğer Alevi gruplardan ayrılmaktadır. Tahtacıların bağlı oldukları iki ocak bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi İzmir'in Narlıdere köyündeki "Yanyatır Ocağı" diğeri ise Aydın'ın Reşadiye nahiyesindeki "Hacı Emirli Ocağı"dır.¹⁰ Bütün Tahtacılar bu iki ocaktan birine bağlı bulunmaktadır.

Tahtacıların inançlarında atalardan kalma nefeslerin, dolayısıyla eski Türk kültürünün Türk örf ve adetlerinin etkisi büyüktür.¹¹

⁷ Neşet Çağatay, "Tahtacılar", *İ.A.*, İstanbul, 1970, C.XI, s.670; Faruk Sümer, "Ağaçeriler", *Bellekten*, C.XXVI, S. 103, 1962, s. 521, 528; Korkmaz, s. 340; Engin, s. 113-119.

⁸ Abdurrahman Yılmaz, *Tahtacılar da Gelenekler*, Ankara 1948, s.11; Harun Güngör, "Acarî Kelimesi Üzerine", *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 57, s. 187-189; Güngör, *Türk Bodun Bilimi*, s. 145; Ali Aksüt, "Tahtacılar", *Cem Dergisi*, Şubat 1999, S. 87, s. 21; İsmail Engin, *Tahtacılar*, İstanbul 1998, s. 62-63.

⁹ Yılmaz, s. 11; Esat Korkmaz, *Ansiklopedik Alevilik-Bektaşilik Terimler Sözlüğü*, İstanbul 1993, s. 340; Faruk Sümer, "Anadolu'daki Türk Oymakları Hakkında Araştırmalar", *Türk Dünyası Araştırmaları*, İstanbul 1989, s. 60; Engin, s. 113-119.

¹⁰ Çağatay, s. 670; Yılmaz, s. 17; Yusuf Ziya Yörükan, *Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar*, Haz. Turhan Yörükan, Ankara 1998, s. 179-209.

¹¹ Çağatay, s. 671.

Ermenek Tahtacıları

Karaman ilindeki Tahtacılar, Ermenek ilçesi Çamlıca köyü, Kızılalan mevkiinde yaşamaktadırlar. Yapılan araştırmalardan buradaki Tahtacı topluluğunun Alanya, Elmalı, Gülnar, Anamur ve İzmir'den göç ederek bu bölgeye yerleştikleri anlaşılmaktadır. Ermenek Tahtacılarının dedeleri ise Aydın'dan gelmedir. 1947 yılında Ermenek Bozalan mevkiine yerleşen Tahtacılar daha sonra Çiniler mevkiini satın almışlar ve 1952 yılında da Kızılalan mevkiine yerleşmişlerdir. Bu yerleşim Ahmet Ertarkın ve 1992 yılında vefat eden Veli Kaya isimli dedelerin önderliğinde gerçekleşmiştir. Köyün yarısı Mersin'in Mut ilçesine, büyük çoğunluğu ise 1972 yılında Fransa'ya işçi olarak gitmiştir. Daha önceki nüfusu 250 (iki yüz elli) kişi civarında olan Tahtacıların, günümüzde 22 hanenin (kırk sekiz kişi) köyde, 42 hanenin Fransa'da, 19 hanenin (48 kişi) Ermenek'in Seyran mahallesinde yaşamlarını sürdürdüğü öğrenilmiştir.¹²

Ermenek Tahtacılarında İslam İnanç ve İbadet Esaslarına Bakış

Ermenek Tahtacılarının İslam anlayışını tespit edebilmek için, onların İslam inanç ve ibadet esasları ile ilgili anlayışları öğrenilmeye gayret edilmiştir.¹³ Bu bağlamda Ermenek tahtacıları genel olarak, Allah'ı bir ve Resulü olan Muhammed'i hak bilmek, Hz. Ali'nin ilk halife olduğuna inanmak gerektiğini belirtmektedirler. Allah'ın her şeye gücünün yettiğini, her şeyi yaratanın ve yeryüzünde olan-biten her şeyin Onun bilgisi dahilinde olduğuna inanmaktadırlar. Allahın, peygamber olarak Hz. Muhammed'i, halife olarak da Hz. Ali'yi seçtiğini, ayrıca on iki imama inanmanın farz olduğunu kabul etmektedirler.

Ermenek Tahtacıları dört büyük meleğin isimlerini sayarak, Azrail'in sert tabiatlı, diğer meleklerin ise yumuşak tabiatta olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca görünmeyen çeşitli varlıkların da bulunduğunu, bunlara da inanılması gerektiğini söylemektedirler.

Allah'ın gönderdiği bütün peygamberlerin hak olduğunu, hepsinin iyilik ve doğruluğu anlattıklarını, kötülöklere karşı çıktıklarını ifade eden

¹² Bayram Polat, *Karaman İli Dini Tarihi ve Günümüz İnanç Coğrafyası*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1999, s. 109-110.

¹³ İnanç ve ibadetler hakkında bilgilerde kaynak kişi Ermenek Tahtacılarının Dedesi Ahmet Ertarkın'dır.

bu grup Hz. Muhammed'in son peygamber olduğuna ve ondan sonra peygamber gelmeyeceğine inanmaktadırlar.

Allah tarafından peygamberleri aracılığı ile gönderilmiş olan bütün kitaplara inanmak gerektiğini belirten Ermenek Tahtacıları, ancak bu kitapların zamanla değiştirildiği kanaatini taşımakta ve Kur'an-ı Kerim'in de daha sonraki dönemlerde Sünniler tarafından değiştirildiğine inanmaktadırlar.

Bazı Tahtacı topluluklar arasında Hz. Ali'nin kişiliği hakkında Onun hem tanrı hem de insan olduğuna inanıldığı belirtilmesine rağmen¹⁴, Kızılalan mevkiinde yerleşik olan Tahtacılarda Hz. Ali'nin İnsanlığına vurgu yapılmaktadır. Hz. Ali'nin ilk halife ve Hz. Muhammed'in varisi olduğu, asıl Kur'an'ı da onun bildiği kabul edilmektedir. Onlar arsında on iki İmam'a, ahir zamanda "Mehdi"nin geleceğine, onun insanlara doğru yolu göstereceğine ve insanları kötülüklerden vazgeçirerek kâfirlerle savaşaacağına dair çeşitli inanışlara da yaygın olarak rastlanmaktadır.

Ermenek Tahtacıları ayrıca insanların öldükten sonra dirileceğine ve yaptıkları işlerden hesaba çekileceğine de inanmaktadırlar. Onlar bu dünyanın kötülüklerle dolu ve geçici bir yer olduğunu, ebedi hayatın öldükten sonraki hayat olduğunu kabul etmektedirler. Bunun yanında kıyamet gününde Hz. Ali'nin insanlara yardımcı olacağına ve cennete gitmelerinde onlara kolaylık sağlayacağına inanmaktadırlar.

Genel olarak Tahtacıların İslamın inanç esaslarına inanıyor olmalarına rağmen, bazı konularda onların farklı inançlara sahip oldukları görülmektedir. Bunlar yukarıda da belirtildiği gibi Hz. Ali'nin halifeliği, on iki imama iman ve Kur'an'ın değiştirilmesi gibi konulardır.

Ermenek Tahtacılarının İslamın ibadet esaslarına karşı tutum ve davranışlarının bilinmesi de onların İslam anlayışlarına ışık tutacaktır. Buna göre; namazda asıl olan insanın tertemiz bir kalp ile Allah'ın huzuruna çıkmasıdır. Zaten insan her zaman için Allah'ın huzurundadır. Bu yüzden de insan hiçbir şekilde kalbinde kötülük bulundurmamalıdır. Namaz kılmak için camiye gidip ibadet etmek gerekmez. İnsan her zaman ve her mekânda ibadet yapabilir. Bütün bunlara rağmen, son zamanlarda Tahtacılarından birkaç kişinin Cuma ve Bayram namazları için camiye gidenlerin olduğu da gözlemlenmektedir.

¹⁴ Bkz. Ali Selçuk, *Tahtacılar (Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma)*, İstanbul, 2004, s. 53-56.

Ermenek Tahtacılarının arasında oruç ile ilgili anlayış ve uygulamalar ise şöyledir: Muharrem ayında on iki imam adına, on iki gün oruç tutarlar ve on iki gün yasta kalırlar. Oruca şafak söküp yeryüzünün aydınlanması¹⁵ ile birlikte niyet edilebilir. Akşam vakti oruç tuzla açılır. On iki günlük oruç boyunca oruçlu olan kimse ilk gün orucunu kendi evinde açar. İkinci gün babasının evinde, babası yoksa babasının musahibinin evinde, üçüncü gün kendi musahibinin evinde, dördüncü gün hısım ve akrabasının evinde orucunu açar. Bundan sonra oruçlu olan kimse dokuzuncu güne kadar istediği bir yerde orucunu açar. Onuncu gün babasının evinde, on birinci gün kendi evinde, on ikinci gün ise herkesin bir yere toplandığı, Dede'nin de hazır bulunduğu bir evde orucunu açar. Oruç boyunca kesinlikle duru su içilmez. Ancak hoşaf, ayran, çay, çalkama gibi şeyler içilir. On ikinci gün oruç şafak vaktinde, daha önce kesilen horoz eti veya bu etten pişirilen çorba ile açılır.

Ermenek Tahtacıları'nda isteyenlerin veya müzmin bir hastalığa yakalananlar için adanılarak tutulan "Uğundurma"¹⁶ adı verilen bir başka oruç daha bulunmaktadır. Bu oruç hiçbir şey yemeden ve içmeden geceli-gündüzlü iki gün sürer. İsteyenler ise bu uğundurma orucunu dört gün tutabilir. Bu oruç, genelde Muharrem ayının onu ile on ikisi arasında tutulur.

Tahtacılar oruçlu oldukları sürece nerede ve ne vakitte olursa olsun selam vermek için "yuh münkire" derler. Selam almak için ise "lanet Yezid'e" denir. Oruçlu oldukları süre içerisinde hiç yıkanmamakta, ilk üç gün sabun bile kullanmamaktadırlar. Ermenek Tahtacıları'nda on iki günlük süre içerisinde tıraş olunması, aynaya bakılması, çamaşır yıkanması, bir şey koklanması, rakı (dolu) içilmesi, hayvansal gıda yenilmesi, bit-pire gibi canlıları öldürülmesi ve karı-kocanın aynı yatakta yatması kesinlikle yasaktır. Oruç bitiminde on iki çeşit gıdadan oluşan "Aşure çorbası" pişirilmekte ve herkese dağıtılmakta, bu günün ise Hz. Hüseyin'in şehit edildiği gün olduğuna inanılmaktadır.

Ermenek'teki Tahtacılarda hac ibadeti görülmemektedir. Yörükân Tahtacıların hac amacıyla Meşhed'e gittiklerini¹⁷ ve kesinlikle Hacı Bektaş'ı tanımadıklarını¹⁸ belirtse de, Ermenek Tahtacıları ziyaret için İzmir Narlıdere'ye, Antalya Elmalı'ya ve Hacı Bektaş'a giderler.

¹⁵ Ermenek Tahtacıları bu zamanı "Gavur (kafir) ile Müslüman'ın bir birinden ayırt edildiği vakit olarak nitelendirmektedirler"

¹⁶ Bkz. Yörükân, s. 267.

¹⁷ Bkz. Yörükân, s. 243-244.

¹⁸ Bkz. Yörükân, *Anadolu'da* s. 262

Ermenek'teki Tahtacılar da hem kanlı hem de kansız kurban görülmektedir. Kansız kurbanı "dolu-tolu"¹⁹ demek bundan da içilen içkiyi kastetmektedirler. Yılda birkaç defa ise kanlı kurban uygulamasında bulunmaktadırlar. Kurbanlık olarak genellikle erkek hayvanlar tercih edilmektedir. Kurban bayramında, Muharrem ayında ve adak kurbanı olarak genelde üç kurban uygulamasında bulunmaktadırlar. Ancak günümüzde ekonomik şartlar yüzünden sadece muharrem ayında kurban kesebilmektedirler.

Kurban bayramında bayram namazına gitmemelerine rağmen, gün çıktıktan sonra erkek kurbanlık hayvanını "Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali" diyerek kesmekte, hayvanın kanını ise bir çukura akıtmaktadırlar. Adak ve Muharrem'de kurban olarak horoz da kesilmektedir²⁰. Kesilen kurbanın tamamı bir kaptaki kaynatılıp pişirildikten sonra insanlar arasında ayırım yapılmaksızın beraberce yenilmektedir.

Alevi toplumunun vazgeçilmez törenlerinden biri olan Cem; toplanma demektir. Ancak Ermenek'teki Tahtacılar cem ayini yapamadıklarını belirtmektedirler. Bunun sebebi olarak hem köylerinde bir dedenin olmamasını, hem de gençlerin bu ibadete karşı lakayt bir tavır sergilemelerini göstermektedirler. Bu nedenle yaklaşık otuz yıldır Cem yapmadıklarını söylemektedirler.

Halk İnanışları

Halk inanışları Türk toplumunun hemen her kesiminde görülebilmekte, bu inanışlar Alevi-Sünni topluluklarda genelde önemli bir farklılık göstermemektedir. Çünkü bu inanışların temel kaynağı zengin Türk kültürüdür. Bu kültür ise Türk milletinin ilk tarih sahnesine çıktığı dönemden itibaren bazı küçük değişiklikler ile günümüze kadar gelmiş olan gelenek, görenek, örf ve adetlerden oluşmaktadır. Bundan hareketle Ermenek Tahtacılarının halk inanışları da diğer Türk gruplarınınkini ile ör-

¹⁹ Bkz. Selçuk, s. 109; Türklerdeki kurban uygulamaları hakkında bilgi ve karşılaştırma için ayrıca Bkz. Mehmet Eröz, *Türkiye'de Alevilik Bektaşılık*, İstanbul, 1977, s. 294; Mehmet Eröz, *Eski Türk Dini (GökTanrı İnanıcı) ve Alevilik, Bektaşılık*, İstanbul, 1992, s. 42; Ahmet Güç, *Çeşitli Dinlerde ve İslam'da Kurban*, İstanbul, 2003, s. 130-135; Durmuş Arık, "Kurgızlarda Kurban Fenomeni", A.Ü.İ.F. Dergisi, Ankara, 2006, C. 46, S. 1, s. 157-174.

²⁰ Horoz Kurbanı Hakkında bkz. Turgay Yazar-Abdulkadir Dünder, "Türk İslam Sanatında 'Horoz' İkonografisi, *Kök Araştırmalar*, C. II, S.1(Bahar -2000), Ankara, 2000, s. 212-235; Selçuk, s. 126-131; Durmuş Arık, *Hıristiyanlaştırılan Türkler (Çuvaşlar)*, Ankara, 2005, s. 84-91.

tüşmekte, ortaklık ve benzerlik arz etmektedir.²¹ Bu durum yaşamın çeşitli safhalarındaki halk inanışlarında açıkça görülebilmektedir.²²

1. Doğum

Doğum, insan neslinin devam etmesini sağlayan önemli bir olaydır. Anadolu'da doğum ve doğumun safhaları konusunda çeşitli halk inanışları ve uygulamaları bulunmaktadır²³. Bu yüzden hamile kadın, sağlıklı bir çocuk dünyaya getirebilmesi için bazı kurallara dikkat etmelidir. İlk önce ağır bir şey kaldırmamalıdır. Daha sonra kötü ve çirkin şeylere bakmamaya dikkat etmelidir. Ermenek Tahtacılarına göre eğer hamile bir kadın hamilelik süresi boyunca sakat birine bakarsa onun doğuracağı çocuğun da sakat olacağına inanılmaktadır. Ayrıca hamile kadın erkek çocuk bekliyor ise kendisinden önce kız çocuk doğurmuş olan kadınları ziyaret etmez. Eğer ziyaret ederse o kadının kırkının hamile olan kadına geçeceğine ve onun da çocuğunun kız olacağına inanılır.

Hamile (iki canlı) olan kadının doğum zamanı geldiğinde, köyün ebisi ve birkaç ihtiyar kadın çağrılarak doğum gerçekleşir. Doğan çocuk oğlan ise anne başına allı-yeşilli bir yağlık bağlar. Kız ise yağlık bağlamaz.

Hamile kadın genellikle kırkı çıkıncaya kadar ziyaret edilmez. Özellikle âdetli kadının çocuğu görmesine izin verilmez. Eğer bunun aksine bir davranış gerçekleşirse çocuğa kötü ruhların hakim olacağına inanılır. Bu sebeple Loğusa kadının kötü ruhlardan korunması için yastığının altına ayna, demir parçası gibi eşyalar konulur. Ayrıca kırk gün bulunduğu odanın ışıkları söndürülmez. Zaten loğusa kadın tabu olarak görüldüğü için yanına yaklaşmakta pek iyi karşılanmaz.²⁴

Kadının loğusalığı geçtikten sonra hayırlı olsun demeye gelenlere çeşitli ikramlarda bulunulur. Eğer çocuğa hediye getirilmemiş veya bir şey adanmamış ise çocuk gelen ziyaretçilere gösterilmez. Çünkü çocuğun sadece hediye getiren veya adak adayan görebilir. Bu hediyeye "Görüm Gözlük" denir.

²¹ Bkz. Mustafa Erdem, *Kırgız Türkleri Sosyal Antropoloji Araştırmaları*, Ankara, 2000; Durmuş Arık, *Azerbaycan Türklerinin Dini Tarihi ve Halk İnanışları*, Ankara, 2005, s. 115-156; Ahmet Hikmet Eroğlu, *Türk Halk İnanışlarına Giriş*, Ankara, 2006.

²² Ermenek Tahtacılarının halk inanışları ile ilgili bilgiler Hatice Ertarkın ve Ayşe Kaya'dan alınmıştır.

²³ Bkz. Ahmet Gökbel, "Sivas Yöresinde Doğumla İlgili İnanç ve Adetler", *Folklor / Edebiyat Dergisi*, C. X, S. XXXVII, Ankara, 2004/1, s. 223 (223-230)

²⁴ Bkz. Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara 1993, s. 49-50; Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara 1998, s. 156.

Çocuk kırk günlük olunca “*kırklama*” merasimi düzenlenir. Bu tören şu şekilde yapılır. Eş, dost, hısım ve akraba doğum yapan kadının evinde toplanırlar. Bir kurban kesilerek gelenlere ziyafet verilir. Çalgı çalınarak çeşitli eğlenceler düzenlenir. Daha sonra yere kabaca bir yatak serilerek beşik yatağın üzerine konur. Köyün ileri gelen bacılarından ikisi beşiğin sağ ve sol tarafına geçerek karşılıklı olarak otururlar. Sağ tarafa oturan kadın çocuğu kucağına alır ve “salâvat” getirerek çocuğu beşiğin altından yuvarlar. Karşısındaki kadın çocuğu alır ve aynı şekilde çocuğu geri yuvarlar. Bu iş üç kere tekrar edilerek “*kırklama*” tamamlanmış olur.²⁵

2. Sünnet

Ergenlik çağına gelmemiş olan (genelde 5-8 yaşlarında) erkek çocuklar için çalgılı ve içkili bir sünnet töreni düzenlenir. Bu tören erkekliğe geçiş töreni olduğu kadar, aynı zamanda Müslümanlığa giriş töreni olarak da algılanır.

Sünnet olacak çocuğa o gün özel elbise giydirilir. Günümüzde bu elbisenin yerini sünnet kıyafeti almıştır. Davetliler gelmeye başladıktan sonra çalgı da başlar. Gelen bütün misafirlere ziyafet verilir. Ziyafet bittikten sonra çocuğun babası davetlilerle birlikte oyun oynar. Daha sonra çocuk da oynatılarak altın ve para cinsinden çeşitli takılar takılır. Taki merasimi bittikten sonra çocuk eve götürülerek sünnetçi tarafından sünnet edilir. Çocuğun sünnet olması ile birlikte sünnet töreni de bitmiş olur.

3. Nişan ve Düğün

Evlenecek çağa gelmiş olan delikanlıya ilk önce kız aranır. Ailenin de uygun gördüğü genç bir kıza gizlice bir kadın gönderilir ve kızın fikri sorulur. Eğer kızın gönlü var ise erkek tarafına yakın bir aile büyüğü ile oğlanın babası dünürcü olarak gönderilir. Kız evinde, kızın yakınlarından ileri gelenler bir araya toplanırlar. Gelen dünürçüleri hoş karşılarlar. Erkek tarafı selamlaşmadan sonra niyetlerini “Allah’ın emri, peygamberin kavli” diyerekten söze başlarlar ve “kızımız filanı, oğlumuz falana” istiyoruz diyerek niyetlerini açıklarlar. Kız tarafından ileri gelenler veya kızın babası “münasip gördüyseniz eyvallah” der. Fakat, bize biraz düşünme süresi verin diyerek bu faslı kapatırlar. Değişik konulardan bahsedilirken

²⁵ Yılmaz, *Tahtacılar da Gelenekler*, Ankara 1948, s. 35-36.

kız evi gönüllü ise gelen misafirlere tatlı bir şey ikram eder. Daha sonra erkek tarafı, kız tarafından izin isteyerek kalkarlar. Eğer ayakkabılar düzeltilmiş ve giyilmeye hazır ise kız tarafının evliliği hoş karşıladığı; bunun aksine bir düzensizlik söz konusu ise kız tarafının kız isteme olayına pek hoş bakmadığı, hatta karşı çıktığı anlaşılır. İkinci gelişte ise usulen kız isteme yenilenir ve söz kesilir. Daha sonra kahve içilir ve çeşitli şartlar konuşularak karara bağlanır. Bu şartlar erkek tarafının neler alacağı, kız tarafının neler vereceği, başlık parasının miktarı ve kıza ne kadar altın takılacağı vb.den ibarettir. Daha sonraki dönemlerde ise düğün günü kararlaştırılır.

Düğün üç günden ibarettir. Düğünler genelde Cuma, Cumartesi ve Pazar, bazen de Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri olur. Düğün, oğlan evine bayrak dikilmesi ile fiilen başlar. Cuma günü akşamı çalgı ile birlikte eğlence de başlar. Düğünlerde içki içmek serbesttir. Cumartesi günü öğleye doğru damat köy meydanına çıkartılarak takı merasimi düzenlenir. Takılar damada takılır. Takının cinsi ise altın ve paradan olur.

Cumartesi akşamı kına gecesi düzenlenir. Bu eğlence kız evinde olur. Gelinin eline, ayaklarına, sağ bileğinin altından itibaren tüm eline ve sağ kulağının dibine, dul olmayan bir kadın tarafından kına yakılır. Daha sonra geline hayırlı olsun denilir ve gelinin etrafında kadınlar toplanarak, beraberce eğlenmeye devam edilir. Düğünde oynanan bu oyuna “Bengi veya Mengi” oyunu denilir.²⁶

Pazar günü erkek evi gelin almaya gelmeden önce, geline gelinlik kıyafeti giydirilir. Beline kırmızı kuşak, başına ise al ve yeşil renkten oluşan iki parça örtü örtülür. Buna “baş bağlama” denir. Bu işi yaşlı bir kadın yapar.²⁷ Erkek tarafı gelin almaya geldikten sonra biraz beklenecek gelinin yakınları ile vedalaşmasına fırsat verilir. Daha sonra sağdıç ile birlikte damat gelinin bulunduğu odaya girerler. Bu esnada gelinin yakınları bahşiş almak için kapı bastırma ve çeyiz sandığına oturma vb. adetleri yaparlar. Daha sonra damat gelinin koluna girerek onu evden dışarı çıkarır. Eğer gelin köyde kalacaksa, ata bindirilir. Şehre gidecekse damatla birlikte gelin arabasına bindirilir. Böylece gelin alma işi tamamlanır.

Gelin kalacağı eve geldikten sonra hediye almadan attan inmez. Damadın babası, geline bir bağışta bulduktan sonra gelin attan indirilir ve eve götürülür. Gelin eve girerken içi su dolu testi veya bardağı tek-

²⁶ Yılmaz, s. 27.

²⁷ Yılmaz, s. 31.

meleyerek kırar. Böylece hastalıklı olmadığını, güçlü, sağlıklı olduğunu etrafa göstermiş olur. Bu esnada gelinin başına bereket sembolü olarak buğday, kuru üzüm ve bozuk paradan oluşan saçı saçılır. Daha sonra gelin, eline sürülen bal ve yağı kapının üst tarafına sürerek içeri girer. Akşam olunca dede veya yaşlı biri tarafından nikahları kıyılarak damat içeri girer.

Ermenek Tahtacılarında yeni evlenen çiftler en az beş-altı yıl baba ocağında kalmaktadırlar. Bu süre içerisinde sofraları kesinlikle ayrılmamaktadır. Daha sonra isteğe bağlı olarak herkes kendi evine ayrılmaktadır.

4. Kız Kaçırma ve Dış Evlilik

Tahtacılarda evlilik genelde kendi aralarında olmasına rağmen, günümüzde Sünnilerden de kız aldıkları belirtilmektedir. Bunun ise kız kaçırma hadisesi ile gerçekleştiğini ifade etmektedirler. Sünni bir kız Tahtacı bir erkeğe kaçarsa, kızın mutlaka erkeğin geleneklerine, örf ve adetlerine uymasının gerekliliğini belirtmektedirler. Çünkü aile arasında dirlik ve düzenin sağlanabilmesi için bunun gerekli olduğu ifade edilmektedir.

Dış evlilikte gelen kızın bakire olması çok önemlidir. Eğer kız bakire değilse geri gönderilir. Sünni bir kızla evlenen erkek suç işlemiş sayılır ve “düşkün” olur. Düşkün olan erkek belirli bir süre için Tahtacı toplumunun dışına itilir ve onunla bütün ilişkiler kesilerek, kendi başına yaşamak zorunda bırakılır. Düşkünlükten kurtulabilmek için verilen cezanın yerine getirilmesi zorunludur. Bu ceza toplumun ileri gelenleri veya dede tarafından verilir.

Tahtacılar Sünnilere kız vermediklerini, ancak bazen kızın kendi rızası ile Sünni bir erkeğe kaçtığını da belirtirler. Eğer Tahtacı bir kız, Sünni bir erkeğe kaçarsa, kızın kendi tercihini ortaya koyduğunu, yapılacak bir şeyin olmadığını söylerler. Ancak belli bir süre sonra barışılırsa da sık sık gelinip gidilmediğini belirtmektedirler. Tahtacılarda musahip çocuklarının birbirleri ile evlenmeleri de yasak kabul edilir.

5. Ölüm

Tahtacılarda ölümcül hastalığa yakalanan kimse, ev içerisinde ayrı bir odaya alınarak, hasta yanına sadece hizmetinde bulunan kişi yani eşi girebilir. Bunun dışında kimse odaya alınmaz.²⁸ Hasta ruhunu teslim et-

²⁸ Diğer Türk topluluklarında hastanın ayrı bir odaya alınması ile ilgili olarak bkz.. Abdülkadir İnan, *Manas Destanı*, Ankara 1985, s. 153; Jean-Paul Roux, *Eski Çağ ve Orta Çağ-da Altay Türklerinde Ölüm*, Çev: Aykut Kazancıgil, İstanbul 1999, s. 101.

tiği andan itibaren, cenazenin yakınları çağrılarak gözleri kapatılır ve üzerindeki elbiseler çıkartılır. Daha sonra çenesi bir bezle bağlanır. Buna “çene çekme” denir. Ayakları ve kolları uzatılarak düzgün bir şekilde yatırılır ve iki ayağın baş parmağı birbirine bağlanır. Üstü beyaz bir çarşaf ile örtülerek karnı üzerine metal bir parça (bıçak, makas, vb.) konur. Böylece cenazenin şişmesi engellenmiş olur. Daha sonra cenazenin bulunduğu odada bulunan herkes dışarı çıkartılarak odanın kapısı kapatılır ve kimse içeri alınmaz.

Cenaze yakınları diğer odaya geçerek ağıt yakmaya başlarlar. Özellikle kadınlar saçlarını-başlarını yolarak, dövünürler. Bu ağıt, ölen kişinin sağlığında yapamadıklarını ve sağlığında yapmış oldukları iyiliklerin yüksek bir sesle manzum olarak söylenmesidir.²⁹ Daha sonra, defin işlerini hazırlayan bir kişi çağrılır. Eğer defin işlerini bilen biri yoksa Sünni köyden bir imam getirilir ve bu kişinin kontrolünde cenaze kabristan yakınlarına götürülür, ulu bir ağacın –genellikle bu çam ağacı olur- altına kurulmuş olan “teneşir” tahtasının üzerine konur. Hemen yakına bir ocak çatılarak (kurularak) su ısıtılır. İmam cenazeyi gusül abdesti aldırarak yıkar. Yıkama işlemi, cenazenin sakalı tıraş edilerek tamamlanmış olur. Yıkama işlemi bittikten sonra kefen hazırlanır ve kefenin içine kokulu çeşitli bitkilerden (nane, kekik vb.) oluşan karışım konur. Cenazeye kolonya sürülerek kefen giydirilir. Bu esnada cenazenin boyu ip ile ölçülerek mezar kazma işlemi başlar. Mezar kazmada kullanılan aletler kesinlikle omuza alınmaz ve metal kısımları yere doğru tutulur. Daha önce ölçü alınan ip yere serilerek, üç yerinden kazma ile kopartılarak mezar kazma işlemine başlanır. Cenaze erkek ise göbek hizasına, kadın ise göğüs hizasına kadar sanduka şeklinde kazılır.

Defin için hazır bekletilen cenaze musalla taşına konulur ve cenaze namazı kılınır. Cenaze namazı kılındıktan sonra orada bulunanlara “Erenler hakkınızı helal eyleyin” denilerek helâllik alınır. Eğer cenaze çocuk ise çoğu zaman cenaze namazı kılınmaz. Cenazenin yüzü son bir kez açılarak yakınlarına gösterilir. Daha sonra ayakları doğuya, yönü kibleye gelecek şekilde hafif sağ tarafa döndürülerek mezara konulur. Mezarın üzeri uzun ve geniş taşlarla örtülür. Açık kalan delikler küçük taşlarla kapatılarak üzerine ilk önce çamur, daha sonra toprak atılır. Daha sonra mezarın üstü harç kullanılmadan taşlarla sanduka şeklinde, yaklaşık 50–60 cm

²⁹ Ağıt yakma için bkz. Abdülkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara 1995, s. 195.

yükseklğinde örülür. Mezarın doğu ve batı uçlarına başı geniş ve yuvarlak, ucu ince iki tahta dikilerek tepelerine birer çivi çakılır. Buna “Yel Bayrağı” denir.³⁰

Ermenek Tahtacıları diğer Türk topluluklarında olduğu gibi dikdörtgen şeklinde, dik ve tek kişilik mezarlar kullanılmaktadır³¹. Mezarlıkta yapılan incelemede çeşitli mezar tipleri dikkat çekmektedir. Bunlar üstü tahta çatı ile örtülü “ev tipi” mezar, etrafı taşlarla çevrili “yığma” mezar ve düzgün taşların bir araya getirilmesi ile oluşan “sandukalı” veya “sandıklı” mezar tipleridir.

Cenaze evinde üç gün süreyle yas tutulur. Bu esnada cenaze evinde aş (yemek) pişirilmez, hem cenaze evinde hem de komşularda radyo ve televizyon gibi eğlence aletleri açılmaz. Cenazenin haftasında, kırkında ve ölüm yıl dönümlerinde mezarlığa (mezar üstüne) gidilerek daha önce hazırlanmış olan yemekler gelen bütün insanlara ikram edilir.³² Yemek yendikten sonra “Allah’ım sana gelen (sığınan) şu zatı affet, onu cennetine gönder” diye dua ve niyazda bulunulur.

6. Diğer Halk İnanışları

Ermenek Tahtacılarının günlük yaşamında Geleneksel Türk inanışlarının izlerine yaygın olarak rastlanılır. Bunlardan birisi kutsal ağaç motifi ile ilgilidir.³³

Ermenek Tahtacıları arasında mezarlık yakınında bulunan ormanlık arazi içerisinde oldukça yaşlı, eğri-büğrü kambur bir çam ağacına saygı gösterildiği, bu çam ağacının yanına yaklaşırken destur çekildiği, ona karşı izin istendiği ve bu ağaca saygısızca yaklaşıldığında insana zararının dokunacağına inanıldığı tespit edilmiştir.

Ermenek tahtacıları bölgede kesinlikle av yapmamaktadır. Kimse eline silah almamakta özellikle keklik, tavşan ve kaz avlamamaktadır.

Ermenek tahtacıları arasında ay ve güneş tutulması ile ilgili inanışlar da oldukça ilgi çekicidir. Ay ve güneş tutulması esnasında, ayın kararmaya başlamasıyla birlikte “Ay Dede” nin hastalandığına ve onun kötü ruh-

³⁰ Yılmaz, s. 82.

³¹ Karşılaştırma için bkz. Abdulkerim Rahman, *Uygur Folkloru*, Çev. Soner Yalçın - Erkin Umut, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996, 111-113.

³² Bkz. Rahman, s. 115-116.

³³ Bkz. Ahmet Yaşar Ocak, *Alevi ve Bektâşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri*, İstanbul 2000, s. 113-140.

lar tarafından istila edildiğine inanılmaktadır. Ay Dede'nin bu hastalığının tedavi edilmesi ve onu ele geçiren kötü ruhların kovulması için davul ve teneke çalınmakta, silah atılmakta ve insanlar yüksek sesle bağırarak naralar atmaktadırlar. Bu şekilde gürültü yapılarak kötü ruhların "Ay Dede"yi terk edeceğine inanılmaktadır.

Yağmur yağarken gök gürlemesinin Hz. Ali'nin narası, şimşek çakması esnasında beliren ışığın ise Hz. Ali'nin kırbağı olduğuna inanılmaktadır. Bu esnada "Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali" denilmektedir. Böyle denildiğinde şimşek çakması ve yıldırım düşmesinden dolayı doğabilecek tehlikelerden korunulacağı kabul edilmektedir.

Ermenek Tahtacıları arasında Dağ Kültüne de rastlanmaktadır. Onlar dağların yüceliğine ve yeryüzünün dikili kazıkları olduğuna inanmaktadırlar. Ayrıca bu çevrede bulunan tepelerde iki tane yatır bulunmaktadır. Bu yatırların bulunduğu yerlerin de kutsallığına inanılmakta ve ziyaret yeri olarak kabul edilmektedir.

7. Ziyaret Yerleri

Ermenek Tahtacılarının kutsal kabul ettikleri iki önemli ziyaret yeri bulunmaktadır. Bunlardan birisi köyün güneyinde bulunan Görmeli Yaylasındaki "Yaren Dede", diğeri ise Çiniler mevkiinde "Kuşönecek Koca"dır. Bu ziyaret yerlerinin Tahtacılar için işlevselliği çok önemlidir. Mevsimin kurak gittiği günlerde yağmur duası için "Kuşönecek Koca" ve "Yaren Dede"ye gidilmektedir. Ayrıca Yaren Dede hastalıklardan ve sıkıntılardan kurtulmak için ziyaret edilmekte, ona dilek dilenmekte ve sıkıntıların sembolü olarak çeşitli bezler ve çaputlar bağlanmaktadır. Bunun yanında çocukları olmayan aileler "Yaren Dede" ve Mersin Değirmendere'deki Zeyne'ye giderek sıkıntılarını arz etmekte ve çare aramaktadırlar.

8. Hacı Bektaş-ı Veli İle İlgili Menkıbeler

Diğer Alevi topluluklarda olduğu gibi Ermenek'teki Tahtacı topluluğunda da Hacı Bektaş-ı Veli ile ilgili çeşitli menkıbeler bulunmaktadır. Biz bunlardan sadece iki tanesini tespit etmiş bulunmaktayız. Bu menkıbeler şu şekildedir:

-Bir gün Hacı Bektaş-ı Veli bir grup insan ile beraberken ona; bir kerametini görelim diye soru sorarlar. O da; Keramet dediğin nedir ki, diye cevap verir ve hemen yakında bulunan kuru bir duvara binerek yılanı eline alır ve onu kamçı yaparak oradan uzaklaştır.

Diğer bir menkıbe ise Hacı Bektaş-ı Veli'nin Anadolu'ya gelişi ile ilgilidir.

-Ahmet Yesevi Hacı Bektaş-ı Veli'ye dönerek bu meşalenin düştüğü yere git ve oraya yerleş der. Yesevi Hazretleri elindeki meşaleyi Horasan'dan fırlatır. Meşale Nevşehir Hacıbektaş'a düşer. Bunun üzerine Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu'ya gelerek Hacıbektaş'ı yurt tutar ve insanlara ilim öğretmeye başlar.

Genel olarak Hacı bektaş-ı Veli ile ilgili anlatılan menkıbelere bakıldığında Geleneksel Türk Dininde şaman (kam)'ların göstermiş olduğu olağanüstü davranışlar ile büyük benzerlikler arz ettiği görülmektedir. Çünkü, yalnızca Türk Sünniliği değil, Türk Alevi- Bektaşiliği de kültürel temel kaynakları bakımından Orta Asya'ya uzanmakta ve her iki anlayış da aynı kaynaklardan beslenmektedir.³⁴

Sonuç

Bu araştırmada Ermenek'teki Tahtacıların kısa bir tarihçesi, yaşadıkları coğrafya, dini folkloru ve halk inanışları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ermenek Tahtacılarının İslamın inanç ve ibadet şekillerine bakışı, anlayışı ve uygulayışında çeşitli farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer Alevi topluluklarında olduğu gibi Ermenek Tahtacılarında da cem ayininin olduğu, fakat çeşitli sebeplerden dolayı bu ayinin yapılamadığı belirlenmiştir.

Ermenek'teki Tahtacı toplumunun halk inanışlarının Geleneksel Türk Dini inanışlarına dayanmakta ve bu inanışların kökeni önemli bir kısmı çeşitli motiflerle günümüzde de yaşatılmaktadır. Ermenek Tahtacılarının İslam dininin inanç ve ibadet esaslarına bakışı, anlayışı ve uygulayışı Sünni Türklerden çeşitli farklılıklar arz etse de, halk inanışları bakımından diğer Türk gruplarıyla büyük oranda ortaklıkları bulunmaktadır. Bu durumu göz önünde bulundurarak Türkiye'de Geleneksel Türk İnanışlarının sadece Alevi kesim tarafından canlı biçimde yaşatıldığı fikrinin yanlış olduğu da iddia edilebilir. Çünkü Türk kültürü bir bütün olarak; Türk milletini oluşturan insanların yaşattığı ortak unsurlardır ve Türk toplumunun her kesiminde paylaşılmaktadır.

³⁴ Bkz. Harun Güngör-Abdurrahman Küçük, "Türk Alevi-Bektaşî İnançlarında Şamanlığın İzleri", *Millî Bütünlüğümüzün Kaynakları: Asya'dan Anadolu'ya Taşınanlar*, Ankara, 1997, s. 1-18.